

Asia: VN/27147/2024

Lausuntopyyntö Useilla hallinnon tasoilla luottamushenkilönä toimimista arvioineen työryhmän arviomuistiosta

Lausunnossa pyydetään kohdistamaan lausunnon antajan näkemys jaoteltuna alla olevasti:

Usealla hallinnon tasolla luottamushenkilönä samanaikaisesti toimimisesta yleisesti

Usealla hallinnon tasolla luottamushenkilönä toimiminen näyttäytyy lähtökohtaisesti tilanteissa, joissa henkilö toimii luottamushenkilönä sekä kunnassa että hyvinvointialueella. Ensimmäiset aluevaalit käytiin vuonna 2022, joten em. kaksoisroolit ovat voineet olla läsnä päätöksenteossa vasta kohtuu lyhyen aikaa, noin neljä vuotta. Tänä aikana ei ole havaittu kaksoisrooleihin liittyviä ongelmatilanteita; poliittisin keskusteluin valtuustoryhmät ovat jo ennalta sopineet toimielinten kokoonpanojen muodostumisesta ja ovat niissä voineet huomioida mahdolliset kaksoisroolit.

Yleisellä tasolla todetaan, että tulevaisuudessa kokemuksen ja mahdollisen oikeuskäytännön kaksoisrooleista lisääntyessä, niihin liittyvät mahdolliset esteellisyyskysymykset tulevat todennäköisesti edelleen selkiytymään.

Ehdokkaaksi asettumisen rajoittaminen (arviomuistion luku 5)

Ottaen huomioon, että oikeus asettua ehdolle vaaleissa on keskeinen osallistumisoikeus, ei kyseistä oikeutta tulisi rajoittaa, vaan mahdolliset kaksoisroolien muodostamat esteellisyystilanteet ratkaista muilla keinoin, kuten Valtiovarainministeriön arviomuistiossa on todettu.

Kunnan luottamushenkilön ja kunnanjohtajan vaalikelpoisuus aluehallitukseen (arviomuistion luku 6.3.5)

Mikäli valtakunnallisesti tulevaisuudessa osoittautuisi olevan enenevässä määrin toistuvia eturistiriitatilanteita kunnan luottamushenkilöiden tai kunnanjohtajien toimimisessa aluehallituksissa, tältä osin saattaisi olla tarkoituksenmukaista säätää toimielinکوhtaisesta vaalikelpoisuusrajoituksesta. Näin voitaisiin jo ennalta välttää eturistiriitatilanteita, mikä osaltaan lisäisi päätöksentekoon liittyvää selkeyttä. Tältä osin työryhmän arviomuistion suositusta pidetään

näin ollen kannatettavana. Lähtökohtana tulisi olla, että tapa jolla esteellisyytilanteita vältetään, olisi selkeä ja säännöt tältä osin valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja yksiselitteiset.

Henkilöstön vaalikelpoisuus aluehallitukseen (arviomuiston luku 6.3.2 – 6.3.4)

-

Kuntalakiin liittyvät kysymykset ja muut työryhmän havainnot (luku 7)

Arviomuiston huomioita pidetään perusteltuina ja hyvänä mm. näkemystä, että lainsäädännön selkeyden vuoksi sekä kuntalakiin että hyvinvointialuelakiin tehtäisiin yhtenevät kirjaukset mahdollisista vaalikelpoisuusrajoituksista.

Muut huomiot

-

Ranta-Eskola Katri
Rauman kaupunki - Kaupunginhallitus 18.5.2026 § 209